

Tēze. Par Civilprocesa likuma 427. panta pirmās daļas 4. punkta piemērošanas nosacījumiem.

**Latvijas Republikas Augstākās tiesas
Senāta
2004.gada 1.decembra**

LĒMUMS

lietā Nr. SKC-713

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāts šādā sastāvā:
tiesas sēdes priekšsēdētājs senators I.Fridrihsons,
senators Z.Gencs,
senatore M.Zāģere,

2004.gada 1.decembrī izskatīja atklātā tiesas sēdē Rīgā civillietu sakarā ar atbildētājas G.J. pārstāves advokātes I.P. blakussūdzību par Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātas 2004.gada 14.oktobra lēmumu, ar kuru, pamatojoties uz Civilprocesa likuma 427. panta pirmās daļas 4. punktu, atcelts Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2003. gada 26. marta spriedums Dz.Š. prasībā pret G.J., Z.V., ar trešo personu B.B. par darījuma atzīšanu par spēkā neesošu, zemesgrāmatu ierakstu dzēšanu, īpašuma tiesību atzīšanu uz nekustamo īpašumu.

Noklausījis senatores M. Zāģeres ziņojumu, prasītājas iebildumus pret blakussūdzību, Senāts

k o n s t a t ē j a

M.F. 1985.gada 5.aprīlī sastādījusi testamentu, ar kuru visu mantu, tostarp nekustamo īpašumu “[..]” Rīgas rajonā, Salas pagastā, pēc savas nāves novēlējusi G.J..

M.F. mirusi 1997.gada 4.jūlijā.

Ar Rīgas rajona tiesas 1998.gada 18.septembra spriedumu minētais testaments atzīts par spēkā stājušos.

M.F. mazmeita Dz.Š. 2001.gada 19.februārī cēlusi tiesā prasību pret G.J. un vēlāk arī Z.V. ar trešo personu B.B. par darījuma atzīšanu par spēkā neesošu, zemesgrāmatu ierakstu dzēšanu un īpašuma tiesību atzīšanu. Prasītāja norādījusi, ka viņas vecāmāte 1990. gada 23. oktobrī sastādījusi testamentu, ar kuru visu savu mantu novēlējusi viņai. M.F. veselības stāvokļa dēļ jau 1990. gadā pārcēlusies dzīvot pie viņas, un pēc vecāsmātes nāves viņa pārņēmusi valdījumā visu mirušās atstāto mantojumu – personiskās lietas, drēbes, mēbeles, sadzīves iekārtas, kā arī nekustamo īpašumu “[..]”, par kuru maksājusi zemes nodokli.

Ar Rīgas rajona tiesas 2001.gada 20.novembra spriedumu, kurš stājies likumīgā spēkā, atzīts, ka mirušās M.F. pēdējās gribas rīkojuma akts (sastādīts 1990.gada 23.oktobrī) ir stājies likumīgā spēkā.

G.J. 2002.gada 21.jūnijā strīdus īpašumu pārdevusi savam mazdēlam Z.V., kurš 2002.gada 21.oktobrī ar B.B. noslēdzis aizdevuma līgumu. 2002.gada 24.oktobrī izdarīta attiecīga aizlieguma atzīme zemesgrāmatās un par labu B.B. nostiprināta hipotēka.

Ar Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2003.gada 26.marta spriedumu prasība apmierināta.

Izskatījusi lietu sakarā ar atbildētājas G.J. pārstāves advokātes I.P. apelācijas sūdzību un atbildētāja Z.V. apelācijas sūdzību, Augstākās tiesas Civillietu tiesu palāta 2004.gada 14.oktobrī nolēma pirmās instances tiesas spriedumu atcelt un lietu nodot jaunai izskatīšanai tai pašai tiesai citā sastāvā.

Tiesa atzina, ka pastāv pamats Civilprocesa likuma 427. panta pirmās daļas 4. punkta piemērošanai, jo, Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija vērsusi sprieduma izpildi pret B.B., kura lietā pieaicināta kā trešā persona bez patstāvīgiem prasījumiem, taču saskaņā ar Civilprocesa likuma 80. panta normu trešās personas procesuālo tiesību apjoms ir šaurāks nekā atbildētājam. Bez tam, tiesu palāta, konstatējusi, ka atbilstoši ierakstiem zemesgrāmatu nodalījumā nekustamais īpašums “[..]” atsavināts R.B., norādīja, ka, izskatot lietu no jauna, pirmās instances tiesai jāapsver jautājums par viņa pieaicināšanu līdzatbildētāja statusā.

Blakussūdzībā G.J. pārstāve advokāte I.P. lūgusi atcelt lēmumu kā nepamatotu un nodot jautājumu jaunai izskatīšanai.

Blakussūdzības autore norādījusi, ka apelācijas instances tiesa nepamatoti piemērojusi Civilprocesa likuma 80. panta nosacījumus, jo trešajām personām, kas nepiesaka patstāvīgus prasījumus, ir puses procesuālās tiesības un pienākumi, izņemot likumā atsevišķi paredzētos gadījumos, tostarp nav paredzētas tiesības prasīt sprieduma izpildi. Tā kā B.B. nekad nav pieteikusi patstāvīgus prasījumus uz strīdus priekšmetu, nav pamata uzskatīt, ka viņa varētu prasīt sprieduma izpildi.

Bez tam, kā norādījusi atbildētājas pārstāve, pierādījumus par strīdus nekustamā īpašuma īpašnieka maiņu prasītāja iesniegusi netika, bet tos lietai pievienojusi tiesa pēc savas iniciatīvas. Līdz ar to tiesu palātas norāde, ka ar pirmās instances tiesas spriedumu aizskartas jaunā īpašnieka tiesības, ir nepamatots.

Atbildētājas pārstāves ieskatā, Civillietu tiesu palātas lēmums neatbilst Civilprocesa likuma 427. panta pirmās daļas 4. punkta nosacījumiem, un tiesa nepamatoti nav skatījusi lietu pēc būtības.

Paskaidrojumos sakarā ar iesniegto blakussūdzību Dz.Š. norādījusi argumentus, kuru dēļ uzskata, ka tiesas lēmums ir pamatots, bet blakussūdzība noraidāma.

Iepazinies ar lietas materiāliem un apsvēris blakussūdzībā norādītos argumentus, Senāts atzīst, ka apelācijas instances tiesas lēmums atceļams, jo, nepareizi iztulkojot Civilprocesa likuma 80. panta otrās daļas noteikumos ietvertu normu, uz izskatāmo lietu nepamatoti attiecināti šā likuma 427. panta pirmās daļas 4. punkta nosacījumi.

Hipotekārā kreditore B.B., kuras tiesības un pienākumus pret atbildētāju Z.V. var skart tiesas spriedums, pieaicināta lietā kā trešā persona atbildētāja pusē pēc prasītājas lūguma. Būdamā trešās personas procesuālajā statusā, viņa, neapstrīdot pušu tiesības uz strīdus priekšmetu, nekādus patstāvīgus prasījumus nav izvirzījusi.

Tādējādi viņas procesuālo tiesību apjoms noteikts Civilprocesa likuma 80. panta otrajā daļā un nav pamata atzinumam, ka ar tiesas spriedumu uzlikti pienākumi personai, kura nav pieaicināta lietā kā lietas dalībiece, kas, savukārt, ir priekšnoteikums Civilprocesa likuma 427.panta pirmās daļas 4. punkta piemērošanai.

Tiesu palāta pareizi norādījusi, ka trešās personas procesuālo tiesību apjoms ir šaurāks nekā atbildētājam. Taču tās secinājumu, ka ar tiesas spriedumu uzlikti pienākumi trešajai personai, pret kuru nevar prasīt sprieduma izpildi, Senāts atzīst par kļūdainu, jo tas neatbilst Civilprocesa likuma 80. panta otrajā daļā ietvertajai normai, atbilstoši kurai prasītājas tiesības prasīt sprieduma izpildi likumdevējs nav saistījis ar trešās personas atbildētāja pusē procesuālajām tiesībām.

Arī tas apstāklis, ka pēc lietas izskatīšanas pirmās instances tiesā notikusi strīdus objekta īpašnieku maiņa, uz ko atsaukusies tiesu palāta lēmumā (pie tam pretēji Civilprocesa likuma 9., 10., 74., 93. pantam, apspriežot pēc savas iniciatīvas iegūtās izdrukas par ierakstiem

attiecīgajā zemesgrāmatu nodalījumā), nevar tikt atzīts par šķērsli lietas izskatīšanai pēc būtības apelācijas kārtībā.

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 448. panta pirmās daļas 2.punktu, Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāts

n o l ē m a

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātas 2004.gada 14. oktobra lēmumu atcelt un lietu nodot izskatīšanai apelācijas kārtībā.

Tiesas sēdes priekšsēdētājs senators

I.Fridrihsons

Senators

Z.Gencs

Senatore

M.Zāģere